

חידון התנ"ך המחוזי הפומבי לבתי הספר הממלכתיים

השלב הראשון

שאלות בעקבות סרטונים

המדריך למדריך

**סרטונים בנושאי חינוך במקרא ובימינו
בנושאים הבאים:**

מנהיג נולד
הצבת גבולות
מתן עונשים
הנחלת זיכרון

בחלק זה יוקרנו סרטונים העוסקים בהצעות להדרכה.

לאחר כל סרטון יוצגו לשלושה מתמודדים שאלות הקשורות
בנושא הסרטון.
בכל שאלה שני חלקים.
תשובה נכונה על חלק אחד תזכה את הנבחן/ת ב-8 נקודות.
תשובות נכונות על שני החלקים יזכו את הנבחן/ת ב-16 נקודות.

נושא ראשון: מנהיג נולד

1. יהושע היה משרתו הנאמן של משה, אך לא תמיד הוא ראה את המציאות עין בעין כפי שראה אותה משה.
א. יהושע המליץ למשה לכלוא שני אנשים. מה היה חטאם לדעתו של יהושע?
ב. משה לא הסכים לדעתו של יהושע. כיצד משה התייחס למעשה של שני האנשים?

תשובה:

- א. חטאם של שני האנשים (אלדד ומידד) היה שהם התנבאו בתוך המחנה. יתקבל גם: שלא התנבאו בסביבות אוהל / הם התנבאו אף שלא נכללו ב-70 האנשים שה' אמר שיתנבאו.
ב. משה אמר שהוא מקווה שכל העם יתנבאו כמותם. יתקבל גם: משה מקווה שה' ייתן את רוחו על כל העם / משה אמר שלא צריך לקנא.

2. אלישע היה תלמידו המסור של אליהו והוא "יצק מים על-ידי אליהו". ככזה הוא גם חזר על נסים שעשה מורהו.
א. איזה נס ביצע אליהו, ובעקבותיו גם אלישע, באמצעות אדרת אליהו?
ב. איזה מעשה נוסף עשה אליהו עם אדרתו?

תשובה:

- א. קריעת מי הירדן
ב. אליהו השליך את האדרת על אלישע / אליהו כיסה באמצעות האדרת את פניו (אחת מן התשובות שתקבל כתשובה מלאה).

3. גם לאלישע עצמו היו תלמידים משלו, ולא תמיד ראו אלישע ותלמידיו את המציאות עין בעין.

- א. בני הנביאים החלו בחיפושם שבסופם אמר אלישע: "הלא-אֶמְרָתִי אֲלִיכֶם אֶל-תִּלְכוּ". את מי הם הלכו לחפש?
- ב. נערו של אלישע לקה בצרעת משום שהפר את רצון אלישע. מה עשה הנער?

תשובה:

א. בני הנביאים הלכו לחפש את אליהו (או את גופת אליהו).

ב. לקח מנעמן את המתנות שאלישע סירב לקבל.

4. מורים טובים מנחים את תלמידיהם כיצד להתנהג במצבים שונים.
- א. נער שירת אדם במקדש. הנער אמר למורהו שלוש פעמים: "הֲנִי כִי קָרָאתָ לִי". מה יעץ המורה לתלמיד לעשות בפעם הרביעית?
- ב. אישה אמרה לבנות לוויתתה: "יעשה (יעש) ה' עִמָּכֶם חֶסֶד כְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם-הַמֵּתִים וְעַמְדִּי". מה היא המליצה להן לעשות?

תשובה:

א. לומר "דִּבֶּר ה' כִּי שָׁמַע עֲבָדְךָ" (אין צורך דווקא בציטוט. ניתן להסתפק ברוח הדברים).

ב. היא (נעמי) יעצה להן (לערפה ולרות) לשוב לביתן.

נושא שני: גבולות

5. בחינוך ילדים ומתבגרים נחוץ לעתים להציב גבולות חינוכיים ברורים.

- א. על אדם אחד, מסופר שאביו לא הציב לו גבולות: "וְלֹא עָצְבוּ אָבִיו מִיָּמָיו לְאֹמֶר מְדוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ". מה היו שאיפותיו של אדם זה?
- ב. דוד שמע על רעה שנעשתה על ידי בנו: "וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחַר לוֹ מְאֹד". מה הרעה שנעשתה?

תשובה:

א. הוא (אדניה) שאף למלוך.

ב. מעשה אמנון ותמר / אונס תמר על ידי אמנון.

6. בעתות מצוקה בני אדם יכולים לאבד את הגבולות שמנחים את התנהגותם בימים כתיקונם.

- א. לאחר מלחמת העם בפלישתים בימי שאול כתוב: "וַיַּעַף הָעָם מְאֹד". מה עשה העם בגלל העייפות הזאת?
- ב. באותה מלחמה עשה יהונתן מעשה שלאחריו אמר אביו: "מוֹת תָּמוּת יוֹנָתָן". על איזו פעולה נידון יהונתן למוות?

תשובה:

א. העם אכלו את הבשר על הדם.

ב. אכל מעט דבש. יתקבל גם: הפר את שבועת אביו / טעם אוכל לפני בוא השמש.

7. לעתים גם מנהיגים לא עומדים במשימותיהם.
א. "לך והפיתה את-עמלק והחרמתם את-כל-אשר-לו". לפי הכתוב, מדוע לא קיים שאול את הציווי בשלמותו?
ב. כיצד תירץ שאול באוזני שמואל את אי קיום הציווי?

תשובה:

- א. מכיוון שהוא חמל על המלך ועל הצאן. יתקבל גם: מכיוון שהוא לא רצה להשמיד את הצאן ואת הבקר.
ב. שאול הטיל את האחריות על העם ואמר שהעם לא קיים את הציווי. יתקבל גם: בשל יראתו מפני העם / משום שרצו לקחת מהבהמות ולהקריב לה'.

8. לפעמים תוכחה של נביא או מנהיג מביאה לשינוי באורחות החיים של העם.
א. מנהיג שעליו נאמר "וְכָמְהוּ לֹא-הָיָה לְפָנָיו" חולל מהפכה. בעקבות מה התחוללה מהפכה זו?
ב. מנהיג נוסף הוכיח את העם על התנהגותו: "עַד-מָתִי אַתֶּם פְּסָחִים עַל-שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים", ודרש מהם לשנות את מנהגם. איזה מסר רצה להעביר בדבריו?

תשובה:

- א. בעקבות מציאת ספר התורה / בעקבות קריאת ספר התורה.
ב. שיש להפסיק את שילוב עבודת ה' עם עבודת הבעל. יתקבל גם: שיש להפסיק את מנהג העם לעבוד לבעל.

נושא שלישי: עונשים

9. יש הסבורים כי עונשים של 'מידה כנגד מידה' מלמדים לקח היטב מכיוון שהעונש מקביל לחטא.

א. מה היה חטאו של המלך שעליו נאמר: "לא-תסור חרב מבינתך עד-עולם"?

ב. בהקשר לאיזה חטא של אדם נאמר: "ילקו הכלבים את-דמך גם-אתה"?

תשובה:

א. הוא (דוד) גרם למותו של אוריה / הוא לקח אשת איש (דוד ובת שבע).
ב. שפיכת דמו של נבות (בידי אחאב).

10. מנהיגים שנוהגים בחוסר אחריות יכולים להמיט אסון על חברה שלמה.

א. מי היה המלך מיהודה שבעקבות מעשיו נאמר: "הנני מביא רעה על-ירושלם ויהודה אשר כל-שמעיו (שמעה) תצלנה שתי אֶזְנוֹ?"

ב. למלך ששלטונו שגשג נאמר: "לא שמרת בריתי וחקתי אשר צויתי עליך". מה היה העונש מאת ה' על מעשים אלו?

תשובה:

א. מנשה

ב. העונש היה פילוג הממלכה המאוחדת (המלך הוא שלמה).

11. לעתים ה' מתערב במציאות האנושית כדי להחיל בעולם את עונשיו.

- א.** "ולא-שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל-הָעָם כִּי-הִיטָה סִבָּה מֵעַם ה' לְמַעַן הָקִים אֶת-דְּבָרוֹ". מה הייתה בקשת העם שלא נשמעה בשל התערבות אלוהית?
- ב.** באירוע אחר, מה עשה ה' "לְבַעְבוֹר הַבִּיָּא ה' אֶל-אַבְשָׁלוֹם אֶת-הָרָעָה"?

תשובה:

- א.** להקל מהעם את העבודה הקשה / להקל מהעם את עול המסים.
- ב.** ה' ציווה להפך את עצת אחיתופל / ה' הביא את אבשלום לדחות את עצת אחיתופל ולהקשיב לעצתו של חושי.

- 12.** השורש ענ"ש היה קשור במקור להטלת מסים.
- א.** מלך זר אסר את יהואחז מלך יהודה והטיל קנס על הממלכה: "וַיִּתֶּן-עֲנָשׁ עַל-הָאָרֶץ מֶאֱהָ כֶּסֶף-כֶּסֶף וְכֶסֶף זָהָב". מי המלך הזר שעשה זאת?
- ב.** מלך מיהודה העניש ממלכה שהוא נלחם נגדה בכך שלקח "עֲטָרַת-מֶלֶכָם מֵעַל רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כֶּסֶף זָהָב, וְאַבְן יָקָרָה [...] וְשָׁלַל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד". מי המלך?

תשובה:

א. פרעה נכה

ב. דוד

נושא רביעי: זיכרון

13. אחת הדרכים לשמר אירוע היסטורי היא לכתוב עליו שירה.
א. איזה אירוע המתואר בשירה מהלל את כוחו של ה': "מִי-כְמֹכָה בְּאֵלִים ה'
מִי כְמֹכָה נֶאֱדָר בְּקֶדֶשׁ נֹרָא תְהִלַּת עֲשֵׂה פְלֹא"?
ב. השירה הפותחת במילים: "בֹּאוּ חֲשֹׁבוֹן תְּבַנֶּה וְתִכְוֶן עִיר סִיחֹן" מזכירה
שחשבון כבשה ארץ חשובה. איזו ארץ נכבשה על ידי חשבון?

תשובה:

א. קריעת ים סוף (בשירת הים).

ב. מואב (עם כמוש).

14. העלאת זיכרונות מן העבר משמשת ללימוד מוסר השכל.
א. "פֶּה אֶל-פֶּה אֲדַבֵּר-בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בְחִידָת וּתְמִנַּת ה' יְבִיט". מדוע היה
צורך להזכיר תכונות של אדם זה?
ב. למי הזכיר ה': "וְאֶרָא אֶל-אַבְרָהָם אֶל-יִצְחָק וְאֶל-יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדִּי וְשְׁמִי ה'
לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם"?

תשובה:

- א. כדי להמחיש את החומרה שבהטלת דופי בשמו (של משה).
ב. למשה. יתקבל גם: לעם ישראל.

15. לעתים הדרך לזכור אירועים חשובים היא באמצעות חפץ מוחשי.

א. מה הוזכר באמצעות "צִנְצֶנֶת אֶחָת" שהונחה "לִפְנֵי ה' לְמִשְׁמֶרֶת"?

ב. "וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחִגְתֶּם אֹתוֹ חֵג לָהּ". באילו אמצעים מזכירים יום זה?

תשובה:

א. מעשה נס המן.

ב. באמצעות אכילת מצות. יתקבל גם: באמצעות הקרבת קורבן.

16. הקמת מצבות היא דרך לציין ולזכור.

א. למי הוקמה "מִצֵּבָה עַל-קִבְרֹתָהּ"?

ב. יעקב נדר נֶדֶר במקום שבו הקים מצבה. מה היה נדרו בנוגע למצבה שהקים?

תשובה:

א. לרחל.

ב. נדרו (של יעקב) היה שהמצבה שהקים תהפוך לבית אלוהים (בבית אל) אם הוא ישוב בשלום לבית אביו (גם תשובה חלקית המעידה על הבנה תתקבל במלואה).

החידון המחוזי הפומבי לבתי הספר הממלכתיים

השלב השני

משחק מחשב

מקצועות לימוד

בכל קטגוריה 4 שאלות. יש לענות על כל השאלות בתוך 60 שניות.

כל תשובה נכונה תזכה את הנבחן ב-5 נקודות.

תשובות נכונות על כל 4 השאלות יזכו את הנבחן/ת ב-20 נקודות.

1. אמנות

שאלה	תשובה	
1 בימי מלך יהודה זה גלו "כל החרש והמסגר" מיהודה.	יהויכין	
2 האיש מצור שידע לעשות "כל מלאכה בנחשת" ויצר את הכלים ששימשו בבית המקדש.	חירם	
3 מי ניחן בכישרון מיוחד ליצירה בחומרים זהב, כסף, נחושת, אבן ועץ?	בצלאל	
4 כשאדם אחד לא שב מהקרב, נשים הסבירו את היעדרותו בכך שמצא וחילק "שלל צבעים רקמה". מי האדם?	סיסרא	

2. שפות

שאלה	תשובה	
1 אנשים מסוימים קיבלו מזון אך "לא ידעו מה הוא". כיצד הם כינו מזון זה?	מן	
2 אנשי גלעד הצליחו לזהות מי הגיע משבט אפרים על פי הצורה שבה הם ביטאו את האות...	ש / ס	
3 רבשקה היה שליח מלך אשור לירושלים. אף על פי כן, הוא היטיב לדבר בשפה ה...	יהודית (יתקבל גם: עברית)	
4 פרעה מינה אותו למשנה למלך והוא זכה לכינוי...	צפנת פענח/ אברך	

3. מחול

שאלה	תשובה	
1 "ותצאן כל הנשים אחריה בתפיה ובמחלת". מה הן חגגו?	את נס קריעת ים סוף ואת טביעת המצרים	
2 יצאה לקראת אביה במחולות, והוא הגיב בקריעת בגדיו	בת יפתח	
3 החגיגות שערכו לכבוד פסל זה כללו אוכל, שתייה ומחולות	עגל הזהב	
4 בנות של איזו עיר חוללו בין הכרמים?	של העיר שילה	

4. רפואה

שאלה	תשובה	
1	באמצעות מה ריפאו את השחין שבו לקה חזקיהו?	באמצעות דבִּלַּת תאנים
2	משפחה שלמה לקתה בעקרות מפני שאב המשפחה לקח לו אשת איש. תפילתו של מי הביאה מרפא?	של אברהם
3	במה חלתה אישה שלמענה התפלל אדם: "אַל נָא רָפֵא נָא לָהּ"?	בצרעת
4	באיזו עיר "הִיְתָה מְהוּמַת מוֹת בְּכָל הָעִיר [...] כְּבִדָּה מֵאֵד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם"?	בעיר גת

5. חינוך גופני

שאלה	תשובה	
1	מדוע משה הרים את ידיו "עַד בָּא הַשֶּׁמֶשׁ"?	כדי לנצח את עמלק
2	רץ לפני מרכבתו של מלך, מהר הכרמל ועד עמק יזרעאל	אליהו
3	נער רץ לאסוף חצים ולא ידע שפעולתו מעבירה מסר לדוד. מה המסר?	שעל דוד לעזוב את בית שאול/ את הארץ. <u>יתקבל גם:</u> ששאול החליט להרוג את דוד
4	אדם שתואר כ"אִישׁ טוֹב" רץ מהר יותר מ...	הכושי

6. משפטים

שאלה	תשובה	
1	בסיפורי התנ"ך, לעתים בני אדם העדיפו שה' ישפוט במחלוקות ביניהם. מי אמרה לבעלה בכעס: "יִשְׁפֹּט ה' בֵּינִי וּבֵינֶיךָ"?	שרה
2	אדם הציע להקים מערכת שיפוט, כדי למנוע התמוטטות של מנהיג ושל עמו. מיהו?	יתרו (חותן משה)
3	מי המלך שהייתה בו "חֲכָמַת אֱלֹהִים [...]" לעשות משפט?	שלמה
4	שופט סבב בכל ישראל כדי לשפוט את עמו: "וְהָלַךְ מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְסָבַב בֵּית אֵל וְהִגְלָל וְהִמְצָפָה וְשָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל". מיהו?	שמואל

7. מוסיקה

שאלה	תשובה	
1	"אִישׁ מִיִּטְיָב לְנֶגֶן" שהיה גם "גִּבּוֹר חַיִּל וְאִישׁ מִלְחָמָה וְנָבוֹן דָּבָר וְאִישׁ תֹּאֵר".	דוד
2	מי נהפך "לְאִישׁ אַחֵר" כשפגש חבורת נביאים מנגנים?	שאול
3	באיזה אירוע "דָּוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים לִפְנֵי ה' בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנּוֹרוֹת וּבְנִבָּלִים וּבְתַפִּים וּבְמִנְעִנְעִים וּבְצִלְצְלִים"?	באירוע של העלאת ארון ה' לעיר דוד (לירושלים)
4	אדם אחד הביע צער על שלא הייתה בידיו הזדמנות לשלח את חתנו "בְּשִׁמְחָה וּבְשָׂרִים בְּתָף וּבְכִנּוֹר". מיהו?	לבן

8. בישול

שאלה	תשובה	
1 כיבד את אורחיו בחמאה, בחלב ובבן בקר	אברהם	
2 בחר טוב שקיבל מנת בשר משובחת שנשמרה בשבילו מראש	שאל	
3 איזה מרכיב הוסיפו לנזיד בלתי אכיל כדי לאפשר את אכילתו?	קמח	
4 מה נתנו לאכול לאיש מצרי שלא אכל לחם ולא שתה מים שלושה ימים ולילות?	דבלה/ צימוקים (יתקבל גם תאנה. אחת מן התשובות תיחשב תשובה נכונה)	

9. פסיכולוגיה

שאלה	תשובה	
1 נגינת כינור הצליחה להסיר רוח רעה ששרתה עליו	שאל	
2 מי האישה שהתבקשה שלא לדבר על העוול שנעשה לה ושמפניו היא יושבה "שִׁמְמָה"?	תמר	
3 אדם שהיה קטן בעיני עצמו אבל בעיני אחרים הוא היה: "רֹאשׁ שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל". מיהו?	שאל	
4 קבוצת אנשים חשו חולשה וחוסר ביטחון עד כי דימו את עצמם לחגבים. מי היו אנשים אלה?	המרגלים	

10. תיאטרון

שאלה	תשובה	
1 אדם הסתיר את זהותו ואת רגשותיו: "וַיִּרְחֹץ פָּנָיו וַיֵּצֵא וַיִּתְאַפֵּק". מפני מי הוא הסתיר את זהותו?	מפני אחיו	
2 אדם אחד עטה על עצמו זהות בדויה באמצעות בגדים שלבש, אך קולו העיד על זהותו האמתית. מיהו?	יעקב	
3 מדוע דוד העמיד פני משוגע והזיל ריר על זקנו?	משום שפחד מאכיש מלך גת	
4 על אנשים שעטו על עצמם זהות בדויה, כאילו שהגיעו מארץ רחוקה, נאמר: "וַיִּלְכוּ וַיַּצְטִירוּ". מה הייתה מטרתם?	לכרות ברית עם יהושע שלא ישמידם	

חידון התנ"ך המחוזי הפומבי לבתי הספר הממלכתיים

השלב השלישי

שלב השאלה הזוה

מי המורה?

בחלק זה יישאלו המתמודדים שבע שאלות זהות בכתב.

כל תשובה נכונה תזכה את המתמודד/ת ב-2 נקודות.

תשובות נכונות על כל השאלות יזכו את המתמודד/ת ב-14

נקודות.

הגבלת זמן: למתמודדים יהיו לכל היותר 2 דקות להשיב על השאלות.

שאלה	תשובה	פסוק
1 מי "יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט"?	אברהם	כי ידעתינו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו: (בראשית יח, 19)
2 "ויקרא באזניהם את כל דברי ספר הברית" - מי הקורא?	יאשיהו	ויעל המלך בית ה' וכל איש יהודה וכל יושבי ירושלים אתו והכהנים והנביאים וכל העם למקטן ועד גדול ויקרא באזניהם את כל דברי ספר הברית הנמצא בבית ה': (מלכים ב כג, 2)
3 מי לימד את הפלשתים כיצד יש לנהוג בארון ה'?	הכוהנים והקוסמים (אחד מהשניים יתקבל)	ויקראו פלשתים לכהנים ולקוסמים לאמר מה נעשה לארון ה' הודענו במה נשלחנו למקומו: (שמואל א ו, 2)
4 "ויהי מורה אתם איך יראו את ה'" - מי המורה?	אחד מהכוהנים שהגלו משומרון	ויבא אחד מהכהנים אשר הגלו משומרון וישב בבית אל ויהי מורה אתם איך יראו את ה': (מלכים ב יז, 28)
5 מי נשלח ליוסף "להורת לפניו גשנה"?	יהודה	ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו גשנה ויבאו ארצה גשן: (בראשית מו, 28)
6 מי העיד על עצמו "והוריתי אתכם בדרך הטובה והישרה"?	שמואל	גם אנכי חלילה לי מיחטא לה' מחדל להתפלל בעדכם והוריתי אתכם בדרך הטובה והישרה: (שמואל א יב, 23)
7 "מלמד ידי למלחמה" - מי המלמד?	האל	מלמד ידי למלחמה ונחת קשת נחושה זרעתי: (שמואל ב כב, 35)